СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII — Число 104. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 5. мая, 1924. — VOL. XXXII. — No. 104. — Jersey City, N. J., Monday, May 5, 1924. — THREE CENTS

Президент заборонює вивіз оружа на Кубу.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Президент Кулидж видав публичну проклямацію (відозву), котрою заборонює висилати амуніцію й зброю на остров Кубу, де тепер почалися поважні заворушення.

Уряд самий буде продавати оружа кубанському урядови.

СТАНОВИЩЕ КУЛИДЖА В СПРАВІ ЯПАНСЬКОЇ ІМІҐРАЦІЇ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Президент Кулидж заявив своє становище в справі японської іміґрації. Каже він, що він стоїть за повним замкненнем іміграції з усіх азійських країв, але він не хоче образити таким кроком Япану.

МІНІСТЕР НЕ ХОЧЕ ДАТИ СВОЇХ ТЕЛЕҐРАМ СЕНАТОВИ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Бувший міністер судівництва Догерті вніс до федерального суду прозьбу, щоби суд заборонив сенатовому комітетови, що розслідже його діяльність, домагатися від телеграфічних підприємств висланих ним телеґрам.

АМНЕСТІЯ ДЛЯ САЛУНІСТА ВИКЛИКУЄ БУРЮ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Бувший суддя Лендис виступив з публичною критикою проти президента Кулиджа за його амнестію (помилуваннє) шікаґовського салуніста Ґросмана. Лендис каже, що Кулидж не повинен помилувати людини, яка удержувала явний салюн, ломлячи тим отверто закон.

КАТОЛИКИ ЗА НОВОЮ РОЗОРУЖНОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Відбуваючіся тут збори адміністративного комітету національної католицької конференції, що лучить всі католицькі орґанізації в Злучених Державах, ухвалили резолюцію за тим, щоби Злучені Держави скликали ще одну розоружну конференцію.

СЛІДСТВА ПРОТИ ДОСЛІДНИКІВ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Перед комітетом сенату, що розслідже нафтовий скандал, виступив Блер Кови, приватний дитиктив, зізнаючи, що голова републиканського партійного комітету вислав був його до західних стейтів шукати за якими закидами проти сенатора Гвілера та сенатора Волша, що почали та провадили слідство проти нафтових концесіонарів.

ВЕЛИКІ КОШТИ СЛІДСТВ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Сенатовий комітет для видатків обчисляє, що слідство сенату над нафтовими концесіями коштує досі вже близько 33 тисячі долярів, слідство проти Догерті понад 13 тисяч долярів, а всі слідства сенату разом витратили досі коло 325,000 долярів.

ЗА ПІДНЕСЕННЄМ ПРОГИБІЦІЇ ПРИ ВИБОРАХ.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — Др. Н. Батлер, голова Колумбійського університету, що недавно счудував своїх прихильників виступом проти прогибіції, заявляє, що він винесе питаннє прогибіції на републиканську конвенцію та буде старатися, щоби партія заняла становище, вороже для прогибіційного закона. Батлер заповідає, що його виступи се лишень початок боротьби.

НИЗЧЕ ТРОВИ, ТИХШЕ ВОДИ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Заява демократичного конґресмена з Ню Йорку Селера, що він самий бачив одного конґресмена, завзятого прихильника прогибіційного закона, пяним на засіданню палати, викликала видно велике розяренне серед „сухих". Однак вони не кажуть нічого, чи будуть старатися розслідити, котрого то такого прогибіціоніста бачив Селер пяним у конґресі.

ЗА САМОСТІЙНОСТЮ ДЛЯ ФИЛИПИНІВ.

ВАШІНГТОН, 2. мая. — Алберт Отинберґ, заступник міністра судівництва, предложив сенатовій комісії для островів свою опінію, після котрої американський конґрес має право надати повну свободу й независимість всякій території, що належить до Злучених Держав.

НАГОРОДИ ДЛЯ ДІВЧАТ-ГЕРОЇНОК.

ШІКАҐО, Илинойс, 2. мая. — Національна Рада орґанізації Дівчат-Пластунок проголосила надгороди, які вона роздала сього року для дівчат, що відзначилися геройством при ратованню людського життя.

Разом роздано 9 бронзових медаль. Є межи ними дівчина, котра ратувала родину з горіючого дому; дівчина, що вратувала дві потапаючі особи; дівчина, що з нараженнем власного життя витягла з води тіла двох хлопців, думаючи, що їх ще вдасться вратувати; і т. п.

ПРОВІДНИК ПОДОРОЖИ ДОВКОЛА СВІТА ПРОПАВ БЕЗ СЛІДУ.

ЧИҐНИК, Аляска, 2. мая. — Всякі заходи найти майора Мартина, що пропав підчас подорожи межи Чиґником та Дач Гарбором, показалися без доспішними.

Уряд став організувати ще нові експедиції (виправи) за пропавшим.

ПОШУКУВАННЯ ЗА КРОВЮ.

НЮ ЙОРК, 2. мая. — В бруклинськім шпитали Лонґ Айленд Каледж-а лежить хора на безкровність 18-місячна дитина Мімі Ґаґліна. Лікарі заявили, що лишень трансфузія (перелиття) крови зі сильної та здорової людини може вратувати дитину перед смертю. Кров однак мусить бути „третої кляси", себто подібна своєю густотою до крови дитини. Протягом першого дня заряд шпиталю дістав 600 оферт. Приїхали до шпиталю люди не лишень з Ню Йорку, але й з Пенсилвенії, Ню Джерзі та Конектиката. Через цілий день лікарі працювали, роблячи проби крови, шукаючи за кровю „третої кляси". Доперва на другий день найшли вони таку кров. Найшли її в 26-літного мущини Лазаруса.

ПЕРША СМЕРТЬ В РОДИНІ З 19 ЛЮДИЙ.

В місті Патставні, в стейті Пенсилвенії, живе родина з 19 людий, зложена з батька, матери та їх 17 дітий. Всі діти, з винятком одного, живуть при родичах. В родині не було ніколи смерти, аж недавно померла одна дитина.

АКТОРСЬКИЙ СТРАЙК ТОПИТЬСЯ.

20 театральних підприємців з Ню Йорку підписало вже згоду з акторською юнією, згоджуючися на предложені акторами умови. З огляду на се страйк акторів, як що він справді почнеться 1. червня, не буде дуже великий. Сподіються, що й другі підприємці остаточно контракт підпишуть.

ПРОСВІТНА НАРАДА ДЕЛЕҐАТІВ ЛЬВІВСЬКОГО ПОВІТА.

Заходом філії „Просвіти" ім. М. Шашкевича відбулася дня 25. марта ц. р. при участи 18 делеґатів позальвівських читалень просвітна нарада. На цій нараді були виголошені два реферати а саме п. Марії Струтинської, делеґатки „Союза Українок" на тему: „Роля жінки в просвітному життю", та дир. М. Галущинського на тему: „Як має виглядати просвітна праця в громаді?"

В першому рефераті поважана делеґатка виказала конечність і потребу просвітної праці зі сторони жінки-інтеліґентки серед нашого несвідомого жіноцтва а для цьої ціли мусить вона взяти більш енерґійну чим досі участь в тій освітно-культурній роботі, яку виконують зараз наші сільські читальні.

В другому рефераті дир. Галущинського було представлено справу до і позашкільного виховання нашого громадянства по селах. З окрема було звернено увагу на будову своїх власних читальняних домів, на конечність закладання і комплєтування добірних бібліотек а вкінці на те, щоби провід цеї просвітної роботи спочивав в руках фахових людий, яких буде треба вьобразувати а відтак дати їм відповідне удержаннє, щоби могли виключно посвятитися цій праці. В дискусії, що вивязалася над обома рефератами було піднесено справу тісного звязку „Союза Українок" з позальвівською філією „Просвіти".

Після дискусії ухвалено відповідні резолюції, — виповненнє яких взяли на себе обі згадані орґанізації себто згадана філія „Просвіти" та „Союз Українок."

ЛЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ДИРЕКЦІЇ ПОЛІЦІЇ.

Заповіджене „Союзом Українок" у Львові свято „Лесі Українки" викликало у львівській дирекції поліції спеціяльне зацікавлення. Представницю „Союза Українок", яка прийшла на поліцію зголосити се свято, спитали спершу „що то єст Леся Українка?" Коли ж почули, що то не є „щось", лише „хтось", тоді казали прислати тексти промови, декламованих віршів, реферату і пісень, які будуть на святі співані. Слухаючи того наказу, знову пішла одна делеґатка „Союза Українок", взявши повну торбу паперу. Розложила їх перед комісарем поліції і терпеливо роз'яснювала одно за другим місце що зроджувало в представника влади підозріння щодо своєї благонадійности. Кажуть, що захоплений викладом одної із поклонниць Лесі Українки — згаданий комісар замовив собі негайно комплет творів цієї славної поетки.

СПРАВА УКРАЇНІЗАЦІЇ ҐУБЕРНІЯЛЬНИХ УСТАНОВ.

В часі, коли у ВУЦВиконкомі заведено вже українське урядованнє, то цього ще досі не переведено в ґуберніяльних установах. Піврічна робота ґуберньских відділів що до українізації не дала бажаних успіхів. До сьої пори в ніодному ґуберніяльному відділі не проведено в життє українського урядування. Українізація полягала досі в тому, що на українські письма давано українські відповіди. Із загального числа ґуберніяльних урядовців 1,282 лише 640 осіб покінчили курси української мови. Підбирається нових робітників в ґуберніяльні установи, які знають українську мову. Президія ґубвиконкому обовязала секретаріят і ґубна освіту протягом 2 тижнів перевест точну провірку степення знання української мови. Залежно від висліду тої провірки буде оголошений плян постепенного вводження української урядової мови до всіх ґуберніяльних установ. До 1. жовтня мається закінчити цілковита українізація всіх установ. Особи, які не хотять навчитися української мови, будуть звільнені з посад. (Харк. „Коммунист" з 27. III. 1924).

ШКІЛЬНЕ ВІЧЕ В ПЕРЕМИШЛІ.

Дня 13. квітня відбулося в „Народнім Домі" в Перемишлі шкільне віче. Саля виповнена була по береги. Реферував інспектор Ліщинський зі Львова. Принято ряд резолюцій, проти шкільної політики, польських властей. Комісар поліції, що був присутний на вічу розвязав віче підчас відчитування резолюції в справі українського університету. Віче однак закінчилося і після відспівання національних пісень присутні розійшлися.

———o———

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗБІРНИК.

У Києві вийшов перший том Шевченківського збірника. Зміст збірника такий: 1. Акад. С. Єфремов: Шевченко і царат. 2. Акад. О. Лобода: Між двох стихій. 3. П. Филипович: Шевченко та декабристи. 4. Ол. Дорошкевич: Шевченко в соціялістичному оточенні. 5. Б. Якубський: Студії про стиль Шевченка. 6. Д. Дудар: Поетика Шевченка. 7. Ф. Самоненко: Шевченкова „Муза". 8. Д. Чалий: Шевченкова рима. 9. Акад. Новицький: Автопортрети Шевченка. 10. В. Міяковський: Польський поміщик про Шевченка. 11. М. М. Новицький: Арешт Шевченка 1859-го року (з нотаток архівних матеріялів). 12. П. Филипович: Замітки про Шевченка. 13. О. Гермайзе: Революційні прокламації на святкування Шевченкового ювилею. 14. Нові листи Шевченка з примітками. М. Новицького.

О. Г. Л.

КОРОНАЦІЯ СЕРБСЬКОЇ КОРОЛІВСЬКОЇ ПАРИ.

Після відомостий в часописах літом цього року відбудеться коронація короля Александра і королеви Марії. Коронація відбудеться після церемонії, якої від давен давна придержувалися сербські королі.

ДІВЧИНА ВТОПИЛАСЯ.

В селі Бібщанах, повіт Бережанижани утопилася Анна Стефанишин, в часі прання біля коло криниці. Випадок дивний бо вода криниці глибока не більш як на 30 сантіметрів. Знайшли її вже нежиту, горілиць у воді з ногами на кладці.

ВІДГОМІН УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОЇ ВІЙНИ.

Цими днями відбувся суд над бувшим українським старшиною Чайкою за звичайний український параґраф. Чайку засуджено на півтора року вязниці.

Пятий Збір Ліґи Народів зачнеться 1-шого вересня в Женеві.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 2. мая. — Ґенеральний секретар Ліґи Народів повідомляє, що сьогорічний Збір Ліґи Народів (пятий від основання Ліґи) отворится в Женеві 1-ого вересня с. р.

Найважнійшими справами, які Збір має обговорити, буде справа загального розоруження і контролі виробу та продажі оружя й амуніції. Кромі того будуть і другі важні справи.

БЕЛЬҐІЯ ПОСЕРЕДНИКОМ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Бельґійський премієр Теніс і міністер закордонних справ Гіманс ведуть тут далі переговори з правительством Мекданелда про справу пляну Доса. Вони хотять довести до порозуміння між Анґлією і Францією задля вирішення сього важного питання.

ВОЗДУШНІ УКРІПЛЕННЯ АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Тутешня преса повідомляє, що британське правительство згодилось побудувати нову велику надморську воздушну стацію, а також великі зоружені воздухоплави для стереження на морях.

СТРАЙК У ВОЗДУСІ СКІНЧИВСЯ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Нині скінчився страйк летунів анґлійських приватних підприємств, який тривав цілий місяць.

САМОУПРАВА ДЛЯ ШОТЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Посол Джордж Бюкенен вніс в палаті громад проект закона про самоуправу для Шотляндії. На основі того проекту Шотляндія мала би свій парлямент із 148 послів. Всю виконуючу власть оставлено би в руках короля.

Шотляндці уладили були в минулу неділю в Ґлезґові велику маніфестацію за сим проектом. Вони хотять, щоб подібну самоуправу мала теж Валія й Анґлія.

НІМЕЦЬКИЙ ПРОФЕСОР ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ.

БЕРЛІН, 2. мая. — В осени приїде до Америки професор історії штуки з університету в Ґеттінґен, др. Оскар Гаґен. Він буде викладати рік у Висконсинському університеті. Також буде мати прилюдні виклади в ріжних містах Злучених Держав.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 2. мая. — Вибори до німецького федерального парляменту відбудуться в сю неділю. Тепер в цілому краю панує велика передвиборча горячка. Партії вживають всіх заходів до останнього змагання. У виборах може взяти участь 30,000,000 горожан і горожанок.

Сподіваються, що умірковані ґрупи при виборах осягнуть перевагу і тоді Німеччина прийме плян комісії Доса.

ЗА ПОВНИМ РОЗОРУЖЕННЄМ.

КОПЕНГАҐА столиця Данії, 2. мая. — Нове соціялістичне правительство Данії виступило з предложеннєм, щоб Данія перша у світі перевела у себе повне розоруженнє.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 1. мая. — Французькі парляментарні вибори будуть на другу неділю, 11-ого с. м. Вибори випадуть, як кажуть, без великих змін. Пуанкаре, кажуть, стратить трохи на силі, а зискають ліві партії, одначе в парляменті рішаючим чинником будуть умірковані ґрупи, які стоять за згодою і співпрацею з Анґлією.

РУМУНІЯ ГЛЯДАЄ ГРОШИЙ.

ЛОНДОН, 2. мая. — Тут був румунський міністер закордонних справ Дука питатись у банків за позичкою для Румунії на військові цілі. Відсі він їде в Париж, де має більші вигляди роздобути гроші для свого уряду.

ЗА НАФТУ НА КАВКАЗІ.

БЕРЛІН, 2. мая. — Американська нафтова компанія Стендерд Ойл Компані умовляється тут з німецькими бизнесменами про визискуваннє нафтових піль в Росії.

ПРОГНАННЄ ЕПИСКОПА.

ОДЕСА, Україна, 2. мая. — Тутешній суд засудив епископа Херсонського о. Прокопа на кару смерти. Відтак кару смерти змінено на вигнаннє з України.

Його засуджено за контр-революцію. Помилувано тому, що справа передавнена, та що його діяльність не всилі перевернути державного ладу в советських републиках.

КЛЄМАНСО ПИШЕ ДРАМУ.

ПАРИЖ, 2. мая. — Бувший премієр „старий тиґр" Жорж Клемансо написав драму, яку хоче віддати славній французькій артистці Сесілі Соррель.

Драма, кажуть, називається „Пані і тиґр". Пані Сорель може виставити її аж по смерти „тиґра".

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО ЦЕРКВИ.

БЕРЛІН, 2. мая. — Професор Шмід заявляє на основі статистичних обчислень, що число безбожників в Німеччині щораз маліє. Відступники від церкви тепер громадно вертаються до церкви.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОМІСАР В БУДАПЕШТІ.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 1. мая. — Сьогодня приїхав сюди Американець Джерімія Смит з Бостону, котрий обійме тут становище фінансового комісаря Угорщини з рамени Ліґи Народів, яка подбає про міжнародню позичку для Угорщини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АПОСТОЛИ ЧУЖОЇ МОРАЛІ.

Перед одним комітетом палати послів ведуться тепер переслухання в справі зміни прогибіційного закона. Домаганне такої зміни ставить богато організацій, головно богато робітничих юній. З ними йдуть майже всі тверезі люди, які бачуть, що прогибіційний закон не дається перевести.

Переслухання деколи кидають справді характеристичне світло на цілий прогибіційний рух. Сими днями приміром виступав там яко свідок федеральний суддя з Болтимора, в стейті Мериленді, котрий частенько побуває в Вашінґтоні, сходиться з конґресменами та сенаторами та знає добре їх забави, приняття та конференції. Після сього судді всі завзяті прихильники прогибіції мають великі припаси алькоголічних напитків, запиваються правильно на всіх своїх приняттях, ба навіть приходять до конґресу з запахом алькоголю в устах.

Кілька днів тому виступив проти прогибіційного закона др. Батлер, президент Колумбійського університету в Ню Йорку, чи не найконсервативнійшого університету в Америці. Проти нього піднялася зараз велика буря зі сторони всяких попів, проповідників, рабінів та фарисеїв, але рівночасно дістав він також і признання за свій пізний, але все таки відважний виступ. Межи инчим нюйорський конґресмен Селер написав до нього листа, в котрім каже:

„Ґратулюю вам вашої відважної заяви про прогибіцію. „Сухі" вас певно виставлять на публичне посміховиско, але я певний, що ви не побоїтесь... Як ще одну ілюстрацію до страшного фарисейства прогибіції скажу вам, що вчора один „сухий" конґресмен прийшов до конґресу справді крайно пяний. А другою ілюстрацією най буде Андерсон, що носив довкола голови авреолю святости, поки не став носити кайданів на руках, а кулю на ногах (у вязниці)."

Конґресмен закінчує свого листа:

„Світ не стоїть на місци. Він справді обертається. Ми йдемо тепер від фанатичної прогибіції до здорової тверезости. Филя за злагодженнем закона Волстеда росте. Ще заким скінчиться сеся сесія конґресу, в конґресі виросте сила, котра примусить до розглянення закона про пиво".

УКРАЇНСЬКА ҐРАФІЧНА ВИСТАВА.

З Праги пишуть нам:

350-літній ювилей українського друкарства відзначено у Празі двома виставами: книжною (про неї вже згадувалось у „Свободі") та ґрафічною. Обидві вистави впорядкував Український Видавничий Фонд при Громкомі.

Ґрафічна вистава, яка відкрилась дня 10. квітня в палаті чеського парляменту, дає досить повний, хоч і не вичерпуючий перегляд тих успіхів, які зробила українська книжна ґрафіка за останнє десятиліттє. Успіх величезний! Ще перед десятьома роками на зовнішній вигляд української книжки, на її оздобу, мало зверталось уваги. Українська книжка не промовляла ДО ОКА, а тільки ДО РОЗУМУ. Гарно видана, естетично прикрашена книжка була тоді виїмком, а не загальним явищем.

Нині українська книжка, видана де-б то не було — на совітській Україні, в Галичині, на еміґрації — здебільшого появляється у відповідній зовнішній оздобі. Обкладинки, оправи, заставки, кінцівки, ілюстрації до тексту — над цим тепер працюють спеціяльні люде, які не тільки хотять, але і ВМІЮТЬ витворити украïаський ґрафічний стиль. І цей стиль вже є, він вже витворився.

Празька вистава приносить низку ґрафічних праць (до 250 чисел) таких українських майстрів, як Катерина Антоновичева, І. Бурачок, Микола Бутович, Петро Холодний, Марко Кирнарський, Павло Ковжун, Олена Кульчицька, Р. Лісовський, Лесь Лозовський (†), Сергій Мако, Юрій Нарбут (†), П. Омельченко, Володимир Січинський і багато инших, менш відомих або зовсім незнаних. Майже всі виставлені праці, за нечисленними виїмками, стоять на висоті найвибагливіщих технічних вимог, а що найголовнійше — відтворюють на основі народної традиції свій оригінальний, суто-український стиль.

Упорядчики вистави отже зробили добре діло, що показали своїм і чужим, яке широке поле здобула за останні роки українська ґрафічна умілість. Шкода тільки, що зроблено МЕНШЕ, ніж можна й треба було зробити. У Празі нині живе дуже видатний український ґрафік ІВАН МОЗАЛЕВСЬКИЙ, але з його річей на виставі нема ні одної (крім, здається, орнаменту на обкладинці катальоґу). Дружина п. Мозалевського також рисує, й то незле, але її річей також на виставі не знаходимо. СЕРГІЙ МАКО, славний моляр, який від недавна живе у Празі й стоїть на чолі української студії, дав на виставу два чудових офорти, але це — ґрафіка Українця, а не українська ґрафіка. МИКОЛА БУТОВИЧ, без сумніву найцікавійший з наших молодих ґрафіків, міг би бути заступлений на виставі далеко повнійше. Натомісць міг би трохи „потіснитись" ПАВЛО КОВЖУН, який не по заслузі займає на виставі центральне місце. Зокрема нас дивує, як жюрі допустило на виставу його порноґрафічну „галицько-українську політику" (заголена вище пупа жінка втирає підтичкою сльози); вже з оглядів національних і політичних її не можна показувати ЧУЖИМ людям.

Та будемо дивитись на цю виставу, як на ПОЧИН. А почин це без сумніву добрий, бо кождий одвідувач виходить з вистави збогаченим і впевненим у великій будучности українського мистецтва.

Дай, на яку хочеш ціль, але дай!

(Надіслана стаття).

І тутешні і старокрайські часописи приносять повно сумних вісток про злидні, які переживає наш нарід. Москалі, Ляхи й Румуни напосілися знищити український нарід, щоби загарбати нашу землю. Ляхи і Румуни посилають тисячі кольоністів, які мають стати передною сторожею ворожої навали, а щоби народ мовчав, заповнюють тюрми нашими найкращими людьми. Вони переслідують наші школи і просвітні товариства на це, щоби нарід став несвідомий, щоби забув, яка його бувальщина та хто він є. Вони знущаються над безпомічним населенням на те, щоби так стерроризувати Українців, щоб вони перестали бути народом, а щоб стали племенем полохливих рабів. Усюди ведеться плянова робота, щоби вигубити нас як націю.

Лукава Московщина, почуваючи себе в силі через наше розєднанне, приготовлює завдати нам смертельний удар. Вигубивши мордуванням та пляновим виголодженнєм цілу третину нашого народу, вона тепер передає найвартіщу часть нашої землі на створенне жидівської держави. Червоні фарисеї хотять відтяти нас від світа, хотять забрати нам усі чорноморські пристани, а крім того величезний шмат землі, найкращої й найбогатшої. Колиб вдалось їм це доконати, тоді наш нарід буде мав ніж у грудех, який виточить і ту решту живої крови, яка ще в нім осталась. Українці повинні затямити раз на все, що Україна тільки тоді буде цілком беспечна, коли Москалів випреться з Европи за Ураль. Московській дичі є досить місця на Сибірі. Вони не належуть до Европи; їм дорога в Азію.

Пишучий це вірить, що колись настане така ситуація, що цивілізовані народи Европи подадуть собі руки якраз на це, щоби вигнати з Европи диких варварів Московщини, але поки це сподіється, нам треба подбати, щоб до того часу ми не заґинули, як народ.

Усім Українцям, деб вони не жили, треба обєднатись. Можуть і свої і чужі собаки брехати, але нам треба мати розум і зрозуміти тоту велику правду, що розділені, розєднані не вдіємо нічого. У нас мусить бути оден ідеал, одна ціль, а саме своя власна держава на цілім просторі, де живуть Українці. До цього обєднання треба прямувати із стихійною енерґією, щоб до нього довести протягом як найкоротшого часу. Знаймо кожний, що нема часу на довгі переговори. Вороги не сплять, а несуть нам смерть кожної днини. Заки ми здогадаємось, що тільки злука усіх національних сил може нас вратувати, ми можемо втратити тільки, що відтак вже і наше обєднанне не дасть нам перемоги.

Ніхто не має такої нагоди ратувати Україну, як ми, американські еміґранти. В Злучених Державах, в Канаді і Бразилії є нас майже міліон людий. При нашій грошевій допомозі ми можемо вратувати наші народні інституції, які ледви животіють, а крім того створити цілу сіть нових інституцій, які потрібні для розбудження сильного національного руху.

„Обєднанне" у своїм послідньім поклику сповнило святотацтво, коли назвало складку грошевих жертв „геройським подвигом", бо не годиться ставляти нарівні жертву життя і мук героїв із грішми. Але воно хотіло мабуть сказати, що наш нарід повинен зрозуміти, що наші складки повинні бути великі, щоб кождий дав тільки, кілько вартує для нього добра доля і воля українського народу.

І нехай ніхто не скаже, що не дасть на цю або ту ціль, бо вона для нього несимпатична. Дай на те, що тобі любе, на таку роботу, яка тобі сподобається, але дай! І не давай так, щоби збутися, але з повною щирістю і вірою, що твоя лепта є на ратунок для твого народу.

Пишучий це посилає рівночасно $12.00 за перший піврік, як свій народний податок і міркує, що кожний повинен любити Україну нетільки губою, але й ділами. Наше священство, коли воно патріотичне, повинно використати своє становисько між народом на те, щоб витолкувати людям, що не можна забувати за свій нарід в біді. Чиж не є це християнська правда, що ніхто не спасе своєї душі, хто не поможе свойому меншому братови? Чи не є це правдою, що ніхто на світі не бідує так, як бідує тепер наш нарід? Чи не є обовязком священиків збирати жертви на тих, що голодні, неодіті, без даху над головою, що караються по ворожих тюрмах, на хорих, на сиріт, на голодних науки та просвіти, на нарід, який через нужду і неволю затрачує свою душу?

Чи не хотів й чи не хоче Христос, щоб його наука вчинила братерство на земли? А якеж братерство може бути, поки є неволя і раби? Без діл віра мертва. Священства найпершим обовязком є якраз це, щоби представити народови, що над усі молитви найперше є добре діло.

Коли кожний з Українців буде знав, що мусить дати, коли він хоче рахуватися членом свого народу, коли на кожнім кроці буде пятнуватися себелюбство як найбільше зло, тоді не будемо чути такої бесіди, як тепер, що, мовляв, я в Америці і старий край мене не обходить нічого, бо я там жити не буду.

Оттаких поганих себелюбів треба завстидати так, щоб вони не сміли підносити між нами своїх гадючих голов. Чи як Українець, чи як християнин кожний з нас мусить помогти свому бідному народови у його тяжкій потребі. Дай свому народови так щиро, якби дав самому Христу або Шевченкови. Не збувай його як жебручого діда, а дай жертву таку, яку можеш дати. Дай на яку хочеш народню ціль, але дай і дай досить і давай доти, доки твій нарід не буде свобідний, щасливий.

Фармер.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ В АМЕРИЦІ ПОВИНЕН ПЛАТИТИ НАРОДНИЙ ПОДАТОК, ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В СТАРОМУ КРАЮ. ЖЕРТВИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

НЕ ТАК ТІ ВОРОГИ...

Стрінув Придніпрянець Галичанина тай питає: Чому ви, Галичани, все тільки обурюєтеся на Польщу, а про Московщину хиба в ряди-годи згадаєте? Чиж вона, та клята московська потвора, не є для нас сторазы грізніща, ніж Ляшня?

На це Галичанин всміхнувся і сказав: Ти сам, брате Придніпрянче, назвавесь Московщину потворою і нею вона є. Москалі, їх думки, їх життє-буттє, уся душа московського народу це пережиток з передісторичних часів. Московщина належить до того періоду, коли ще на світі плентались динозаври, мастодонти, іхтіозаври та всіляка погань, яку нарід прозиває загально потворами, смоками і т. п. Проте коли оттакий „урод" чинить спустошенне, ти мимохіть відчуваєш, що потвора негодна инакше чинити та що цивілізація мусить її знищити, як знищила усі страховища із тої давної доби. І якось воно і перед світом не встидно, коли не можеш відразу перемогти оттакого передісторичного чудовища. Але Ляхи подібні до шакалів, які доперва тоді набирають відваги, коли бачуть, що ти вже тяжко поранений від московського динозавра. Оттак і вони використали це, що ми мали війну з Денікіном та большевиками; використали наше обезсиленне. Зноваж Румуни це гієни, які у гробах шукають поживи. Коли побачили гріб нашої Державности, тоді доперва осмілилися виступити проти нас зі своїми шлапаками. Зрозумій проте, брате Придніпрянче, що нам дуже гидко бути у ярмі під трусами шакалями та гієнами.

Придніпрянець задумався, а по хвилі відказав: Ти справді влучно зясував Московщину. Вона й досі тхне ще передпотоповим болотом. Нахил Москалів до комунізму вказує, що вони не дійшли ще до того поступу, щоби кожний незалежне мислив та жив. У них усьо громадою-міром. Кожен з них, як осібняк, не значить нічого. У них усьо купою, як отара овець. Як вівці вони йдуть без застанови, куди їх баран поведе. Вони прихиляються й до інтернаціоналізму, бо у них ще не виробився ніякий правдивий патріотизм. Давніще вони билися і вмирали за провідника-барана, царя, а тепер за Леніна, який став був їх новітним бараном-воджаєм. Вони навіть не спитають, чи барани, які їх ведуть, є їхньої крови. Їм любиться тільки, коли бачуть, що їх провідник вміє добре проливати кров. Лотиші та Китайці мордували їх самих до несхочу, а вони приймали те усьо, як вівці, що вивели їх на зарізь. Прийшли до влади Жиди, стукнули міцно на отару і та скорилась їм таксамо, як своїм передніщим царям. І кожний у світі може запрягти і їздити московським чудовищем, аби тільки добре загнуздив пащеку та кріпко побивав потвору. Всежтаки отта московська язва лізе і лізе на Україну, знищила нам цілу третину населення і намагається знищити і решту нашого народу. Що робити, щоб вратуватися нам від загибели?

Галичанин покивав сумно голово ютай каже: Якби була змога, то требаби вбивати передовсім тих, які поганяють Москалів. Колиб на Україні вбивали провідників зайдів, то зайди вступилибся самі із нашої землі. До того ще й треба усім Українцям мати порозумінне між собою. Наша борба може бути підпольною, а помимо того може доконати богато, коли у ній буде розумний плян. Нам треба стерроризувати передовсім головачів наїзду, так, щоби кождий з них не чув себе певним життя ні на хвилю, як довго він є на українській земли. Ця борба мусить бути так таємною, щоби загал населення й не міг додуматися, хто й який приготовив чи виконав заговір. Колиб з усіх Українців на світі дібралося тільки парусот розумних смільчаків, готових на все, вони моглиби доконати більше, ніж тих шість тисяч повстань, які покінчилися невдачею. Розуміється оттака боєва дружина мусілаб розуміти, що вона призначена на смерть.

Придніпрянець горяче перебив: Воно не штука найти людий, готових на посвяту свого життя. Згадай тільки, кілько Українців погибло на шибеници за революційну роботу проти царя. Є в нас чимало готового матеріялу на героїв, але нема кому зорґанізувати їх до плянової акції. Уперед всього требаби порадитися й зготовити докладний плян. Не тільки для тої роботи, але для цілого визвольного руху. А то тільки сидимо із заложеними руками і сподіємося незнати на кого і на що. Аж жаль дивитися, який здібний і смілий наш народ, а нема способу викресати із нього святого огню.

Похнюпився Галичанин, а далі і каже: У нас така звичка, що зливає нас зимною водою кожний. Наші власні люди гасять усякий запал і вйдумуючи щораз нові серенидки, щоб тільки заспокоїти совість народу. Є такі, що впевняють, що дипльоматія вратує наш народ, другі кажуть сподіватися нової світової війни, треті кажуть ждати, аж народ сам прийде до розуму через освіту і спілки. А жаден з них не бачить, що якраз теперішне поколінне і теперішний час найбільше пригожі для борби за волю. Українські ветерани, які боролись на всіх фронтах за чужі справи, освоїлися зі страхом смерти і навчилися оружньої розправи. Нині на Україні є кілька міліонів готових, вишколених вояків. Чимало зброї лежить по схованках. Колиб зложився якийсь революційний комітет за границею, можби добути оружія від котроїсь з симпатизуючих держав, ані то за гроші, зложені Українцями або видерті із скарбниць наїзників.

Тут перебив Придніпрянець: Шкода, брате, нашої розмови. Ми оба не вдіємо нічого, а гасителі будуть мати тільки нагоду вилляти нову коновку зимної води на наші голови.

М. Б.

ПІСЛЯ ЗЛОЧИНУ НАД ПОК. БЕСАРАБОВОЮ

Інтерпеляція посла Скрипи в справі парварських побоїв і диких насильств функціонарів львівської поліції над політичними вязнями у Львові.

Катування політичних вязнів в поліційних арештах з боку функціонарів поліції для вимушення таких зізнань, які потрібні поліції, дальше на денному порядку. Одначе не всі факти доходять до публичного відома. Стероризовані поліцією вязні після випущення на волю не хочуть наражуватися на нове арештування, тому часто задержують це в тайні.

З одержаного сьогодня листа довідуємося про новий факт, який жахом проймає. Він є свідоцтвом прямо нечуваних, диктованих звиродніннням функціонарів львівської поліції експериментів, яких допускається над вязнями підчас переслухання. Мало що знали ми про них досі. Доказом їх було бестіяльнське побиття Ольги Бесарабової і Е. Брехера. Никифор Борничук пише:

„30. листопада 1923 р. я вертав зі Львова домів. В селі Денисках (пов. Рава Руська) арештував мене поліцай. Найдено у мене леґально видану відозву, промову пос. Круліковского в справі інвалідів і про амнестію, кілька чисел „Землі і Волі" та „Требуни Робітничої". 1. грудня відвезено мене до Рави Руської, а звідси до Львова. 2. грудня я був уже в поліційних арештах при вул. Яховича. Пополудні того дня відставлено мене до переслухання до дирекції поліції при вул. Міцкевича. Не знаю, як називається функціонар, що переслухував мене. Спитав мене, пощо я їздив до Львова. „Шукати праці і при цій нагоді купив собі ґазети" — була моя відповідь. Функціонар заявив, що буде зле зі мною, якщо не скажу правди. Відповів йому: „Я сказав правду і нічого більше не маю до балакання". Функціонар вийшов і вернув з комісарем Кайданом.

Кайдан сказав, щоби я говорив правду і зачав мене бити. Я дістав пять ударів і після сього знову питано мене, чи буду говорити правду. Я притакнув, а одночасно запитав, чи вільно бити політичного вязня.

Ком. Кайдан (був пяний!) зачав мене знову бити по лиці, а відтак стягнув з мене пальто і 10 разів вдарив мене шаблею.

Побачивши, що я нічого не відповідаю (що я міг говорити про те, чого не знав, а про що випитував ком. Кайдан!), казав К. стягнути з мене чоботи і зачав мене катувати електричним током. Обвинув мені ноги папером і зачав доторкати і колоти електричними дротами. Цими дротами бито мене по підошвах і ногах. Відтак стягнено з мене білля і бито по голім тілі. Бачучи, що таке катування переходить людське поняття і що можна стратити життя, я просив, щоби перестали катувати. Електричний ток був так сильний, що я три рази зовсім зімлів. Коли я був непритомний, перервано ток, а коли приходив до себе, бито дальше.

Я знову просив милосердя. Кайдан відповів: „Нам не залежить на однім комуністі. Згинеш як собака, коли не скажеш правди". Не знаючи, чого від мене хочуть, я запропонував їм, щоби ставили мені питання, а буду відповідати, так, як вони собі бажають. Комісар сказав, щоби я сам оповідав. Я мовчав. Комісар Кайдан знову взяв електричні дроти і колов мене в язик, в губи, вуха і в лице. Відтак питав, чи я комуніст. Відповів йому, що так. Я мав при собі спис знайомих селян з мойого села, що передали гроші на пренумерату ґазет. На запит комісаря, хто є ці люде, я відповів: Селяне з мойого села". Невдоволений відповідю комісар зачав мене знову бити і сказав мені, щоби я сказав, що вони комуністи. І я цю наглядну неправду — мусів потвердити. Під впливом побоїв і супроти погрози ком. Кайдана, що коли не буду дальше відповідати, так він заложить мені на полового члена залізну циґорницю і що тоді буду змушений співати, як канарок, — я признався до всього можливого і неможливого. Отже говорив про збори, на яких ніколи не був і взагалі оповідав про все, що тільки насунулося на язик. Після такого „переслухання" о год. 6-тій відпровадив мене шпіон до арешту при вул. Яховича. За кілька годин приведено до тої самої келії двох вязнів — фризієра Біндера з Рави Руської і Степана Курницького, що бачили на моїм обличчю і на цілім тілі знаки жахливих тортурів. В поліційних арештах держано мене до 14. грудня, опісля в кайданах відвезено мене до Томашова. В Томашові сидів я в поліційних арештах до 19. грудня. В цім дні відставлено мене до слідчого судді. Суддя слідчий списав протокол, в якому я відкликав вимушені катуванням ком. Кайдана зізнання і на цій основі слідчий суддя випустив мене на волю".

ВЕСНА

Прийшла весна, немов дівиця,
За всіх гарнійша красавиця,
Весела, свіжа, а з квіток,
На ній пречудовий вінок.

Весело, любо сонце гріє,
Легенько теплий вітер віє,
Несеться любий пташок спів,
Серед зелених піль і нив.

Несе вена нові надії,
Ростуть, мов цвіти, свіжі мрії,
Ах весно, лиш не забувай
На наш нещасний Рідний Край!

Не дай пропасти нашим мріям,
Позволь сповнитися надіям,
Най сонце Правди нам зійде,
На все недоля пропаде!

М. Магир.

Володимир Винниченко в одному із своїх творів сказав про українську націю:

Великий і дивний наш народ: Має чудову мову і не говорить нею; утворив силу пісень і їх не співає; ввесь час прагнув волі і ввесь час живе у ярмі.

„Пускай твій хліб на пливучу воду (давай милостиню), а по довгих часах найдеш його! Розділюй часто милостині, бо не знаєш, яка біда складеться тобі на землі"... **Книга Екклезіяста, глава 11.**

Американський соціяліст Е. Дебс недавно сказав:

Коли вас не оклевечуть; коли вас не осуджують; коли вам не вигрожуються; коли ви не були в тюрмі — се знак, що ви не сповнили свого обовязку у відношенню до мас.

ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЖОРСТОКОСТИЙ

(Протест Українського Народного Дому у Виннипеґу, Ман., Канада).

На зборах в Українськім Народнім Домі в Виннипеґу 6-го квітня постановлено вислати до уряду Великої Британії протест проти жорстокостий польського уряду в Галичині. Протест, який висжано, звучить:

Right Honourable
James Ramsay MacDonald,
Prime Minister of Great Britain,
London, England.

Honorable Sir:—

The undersigned members of the Ukrainian People's Home at Winnipeg, Canada, British Citizens of Ukrainian descent, wish to bring to your attention the following:—

On February 9th 1924, during one of the periodical raids on Ukrainian institutions, by the Polish Government in Galicia, an Ukrainian woman of culture and refinement, Olga Besarab, a widow of thirty five, was aressted in Lemberg without any stated reasons.

On the 15th of February a report was published in Polish papers at Lemberg that a certain vagrant, Julia Barowsky, twenty years old, committed suicide in police cells.

Up to this date the police continued to accept food for Mrs. Besarab, supplied by her relatives. On February 18th the brother of Rrs. Besarab, Professor S. Lewicky, made enjiries at the police station about his sister and to his horror was informed that it was his sister who committed suicide by hanging. He was also told that she died five days ago and was buried at the Government's expense.

Though the above named brother and the sister of the deceased, were well known in Lemberg, they were not notified of their sister's death and burial.

An investigation disclosed that a governmental inquiry was held on the body of the deceased before her burial and marks of most terrible beating and tortoures were found on her body.

A clamour of public opinion forced the Government to allow exhumation of the body and after the same was identified by the relatives of the deceased Mrs. Besarab the examination disclosed marks of terrific and visible violence on the body of the victim so much so that general conclusion derived from was so much exhauseted and weakened by the repeated beatings that such examination was that the victom it was impossible for her to commit the supposed suicide.

The deceased was known for her opposition to the Soviet form of government, yet the Polish Minister of Justice, pressed for explanaiton of this woman's death, explained in the Diet that Mrs. Besarab was suspected of being a spy of the Soviet Republics, the inference being that it is quite proper to beat up a suspected sp yto death without any trial.

This sounds incredible, and yet it is the fact that can be easily verified.

Lemberg is situated in Easttern Galicia, a territory distinctly and undeniably Ukrainian. After the fall of Austria, Eastern Galicia fell under the control of the Supreme Council of Allied Powers and in 1919 the Peace Conference handed this territory over for safe-keeping to Poland.

On the 14th of March 1923, the Council of Ambassadors in Paris went a step farther by recognizing the Polish sovereignty over this territory, in complete disregard of the will of five millions of the Ukrainian people inhabiting this territory, thereby breaking the pledge of the Peace Conference, that the wishes of the population will be considered in the final settlement of Eastern Galicia.

Given the power to do with the inhabitants of the territory whatever she pleased, Poland at once proceeded by various means to exterminate the Ukrainian people of Eastern Galicia and the above is an example of the methods, employed by the Polish Government in that respect.

What was done with one defenseless woman, is only an example of what is being done with Ukrainian prisoners in the Eastern Galicia in general. There is no crime that was not committed against Ukrainians in the name of the Polish Government, there was no deed too horrible or too flagrant. There are no laws for the protection of the Ukrainian population, no constitutional or legal guarantees of any kind. Ukrainian papers are continually confiscated and suppressed. Ukrainian organizations, even charitable in fact and in character, are dissolved. Ukrainian langauge is being driven out of private schools. The oppression the Polish Government is practicing upon the Ukrainians in Eastern Galicia surpasses the darkest deeds of oppression Poland, herself, suffered under Russia and Prussia.

Truly, Poland was required to sign a treaty binding her to respect the rights of so called — national minorities. The League of Nations was also authorized to look after the welfare of these minorities, yet as a result of all of these precautions there is the horrible death of Mrs. Besarab. There are atrocities surpassing those committed by Russia in her darkest ages.

We bring this matter to your own and your government's attention for the reason that Eastern Galicia was at one time under the complete control of the Allied Powers and Great Britain was the party to authorizing the Polish Government control of this territory. The agonies of our blood and kin in Eastern Galicia impel us, though humanitarian consideration in an instance of this kind would quite suffice, to appeal to your government for intervention on behalf of suffering Ukrainians in Eastern Galicia.

THE UKRAINIAN PEOPLE'S HOME:
J. W. Arsenych, President,
M. Stechishin, Secretary.

ЛИТЛ ФОЛЗ, Н. Й.

Спростованнє.

Через помилку опущено одного жертвоавцдя Ілярія Стрияка, котрий жертвував також одного доляра на український шпиталь у Львові. Прсоимо о ласкаве спростованнє. **І. К.**

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

В. Д., Істон, Па. — Не можемо помістити в такій формі, як подано.

П. К., Ню Йорк. — За обезславлений „конгрес" ми вже помістили на тепер досить. Не можна задля хрунів витрачувати за богато місця у „Свободі", а то ще подумалиби, що з ними хтонебудь числиться. Розумні люди повинні бойкотувати пресу московських наймитів так, щоби ніодин порядний чоловік не взяв до рук їхньої брудної ґазети або книжки.

СМЕРТЬ ЛЕНІНА Й „АМНЕСТІЯ НА ПОДАТКИ".

Жаліється П. Лісовий на сторінках київських „Вістей" (з 27. березня ц. р.) і на погану податкову систему і на кепську лісову політику радянського уряду і ремсвує на „контрреволюційних провокаторів" які використовують промахи большевиків і грають на наївности села. І наводить такий приклад: „Хіба не було у нас в одному селі, що коли дізнались про смерть тов. Леніна, то (селяне) подумали: Ну тепер всі податки й „недоімки" будуть прощені... І ждали, поки не приїхав уповноважений ки не приїхав уповноважений і не сказав, що ніякого „прощення" не буде, а навпаки хто не внесе податків, той буде відповідати". — З цих щиреньких слів ясно виходить, що смерть Леніна викликала на українському селі не плач і смуток, а — радість, бо сподівання „податкової амнестії". І щойно, коли ті надії розвіялись, селяне заплакали, — але знову не за Леніном, а за своєю безталанною долею...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ПРОТИ ГНЕТУ І ПОЛІТИКИ НИЩЕННЯ

Внесок посла С. Підгірського і тов. у польському соймі в справі нищення думки й орґанізованого життя українського громадянства та заборони зїзду Української Народньо - Трудової Партії.

Вихідною точкою польської політики в тій частині Західної України, яка тепер належить до Польщі, є нищення найскромніиших проявів української національної думки і життя української нації. Чи це українська преса, чи приватні українські школи, як низші так і середні, чи це культурні або культурно-освітні українські інституції, як: Українське Наукове Товариство ім. Шевченка і український університет у Львові, як також цілий ряд наукових і популярних товариств, цілий ряд наукових видавництв — відчувають важку руку свавільної адміністрації і не можуть проводити своеї діяльности бо — як видно зі щоденної практики тої адміністрації — те все вже згори засуджене на смерть. Заохочувані центральними властями — як міністерство віроісповідань і освіти та міністерство внутрішних справ — до ділання в напрямку нищення всіх проявів українського громадського життя, місцеві польські власти ділають всупереч констиуції, всупереч міжнароднім трактатам, всупереч всім ліберальним приписам польского законодавства і нищать українські інституції, розбивають живі вузли українського громадського орґанізму. Спеціяльну увагу звернули польські власти на українські політичні орґанізації. Розвязано Українську Соціял-демократичну Партію. За австрійських часів ця партія могла свобідно істнувати, цісарська Австрія на це позволяла, але влада демократичної Польщі задусила її. Українська Радикальна Партія має безліч перепон в своїй діяльности. Тепер знов маємо у Львові факт адміністраційної с а м о в о л і. Львівська поліція без ніяких правних підстав заборонила зїзд Українсько-Трудової Партії. Справа представляється в цей спосіб:

Народній Комітет, начальна Управа найбільшої української партії в Галичині, партії трудової, скликав на день 25. березня ц. р. щорічне зібрання делеґатів повітових партійних орґанізацій, якого головною метою був вибір партійної екзекутиви і ухвалення директив для неї. Таке зібрання відбувалося щорічно від 25 літ на основі § 2. про збори (обмеження до індивідуально запрошених осіб) без ніяких перепон з боку влади.

Кілька днів перед зїздом директор львівської поліції др. Райнлендер візвав президію трудової партії — о. Олександра Стефановича і ред. Михайла Струтинського і без ніякої правної основи заборонив зїзд, покликуючись на директиву воеводи Зімного. Всі аргументи з боку президії партії, що така заборона зїзду, заки він зібрався, заки зазначи[illegible] політичне становище [illegible] часна, що вона є потоптанням обовязуючих законів, що вона в недопустимий законом спосіб обмежує свободу рухів і слова леґально істнуючих союзів, були даремні.

Таким чином вже другу українську партію, вже не соціялістичного, але національного характеру, фактично припинено в її діяльности.

Народній Комітет, як і партія УСД., на протязі кільканацяти літ за цісарської Австрії свобідно проводив свою діяльність, але демократична Польща пхае його на нелеґальний ґрунт.

Подаючи отсе, низче підписані вносять:

Високий Сойм схоче ухвалити:

Взиваеться уряд:

1) потягнути до відповідальности львівського воеводу за ломання обовязуючих правних приписів, що забезпечують свободу діяльности леґалізованих українських партій;

2) дозволяти українським партіям їхню діяльність згідно з їх статутами;

3) відкликати розпорядок львівського воеводи, що забороняе Народній Зїзд у Львові і дозволити Народньому Комітетові у Львові на цей зїзд.

Варшава, 10. IV. 1924.

Внескодавці.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. том.

С П О Г А Д И.

XVII. (1904—1905).

(60)

Результат невдачної війни. — Зїзди журналістів та земських діячів. — Діяльність Радикальної Партії та її непопулярність серед молоді.—Ворожнеча між українськими партіями і успіх Ка-Детської. — Відношенне російських партій до українства.

Чим далі тяглася війна, тим більше було поразок і тим більше було поразок і тим більше ставало надій на краще будуче; всеросійське громадянство підбадьорилось, оживилось, навіть „обнаглѣло" (стало нахабним) як висловлювались чорносотенці і почало „дерзать" (осмілюватись). Земства, міські Думи почали виносити постанови про потребу реформ. Почалися всякі зїзди, які виносили постанови про потребу для Росії конституції, навіть харківський зїзд скотозаводчиків виніс резолюцію, що без конституції не можливо провадити скотозаводства, а коли зїздів не дозволяли, то люде зїздилися самочинно. На лікарському зїзді в Москві лікар Довгополов, потім член Української Фракції в Другій Державній Думі сказав найкоротчу і найзапальніщу промову, яку коли небудь було сказано на світі. Коли він зійшов на катедру і в залі настала тиша, він промовив одно слово — „Бомби!" і зійшов з катедри, що викликало грім оплесків і криків „браво!"

В марті місяці 1905 року мав зібратися самочинно зїзд журналістів, щоб умовитися про спільну тактику преси в боротьбі за конституцію. Рада нашої Партії постановила, що й Українцям треба [illegible] виключного закону для українського слова, яким заборонено не тільки пресу і науково-популярну літературу, а навіть Евангелія і треба вимагати, щоб українське слово було поставлене в однакові цензурні умови з московським. Але серед нас не було не тільки журналістів, а навіть, крім мене, нікого вільного від служби; я-ж відмовлявся їхати на зїзд тим, що я публично ніколи не виступаю з промовами і пропонував прохати Грінченка, теж незанятого службою, який, як добрий промовець, зможе виступити голосно з протестом проти утисків української мови. Але Рада не згодилася зо мною, мотивуючи тим, що редакція „Київської Старини" не схоче дати йому уповноваження, а другого українського орґану в нас нема. Так само і з тих же мотивів забракували й М. Міхновського, талановитого промовця адвоката, якого я радив замісць Грінченка, а І. Шраг, занятий судовими справами не міг надовго відлучитися з Чернігова. Що-ж до мене, на думку Ради, хоч я й не виступавтиму публично, але зможу внести писаний протест, а головне те, що я зможу багато зробити в кулуарах, змовившись з иншими „інородцями". Так само підбадьорив мене й Науменко, коли я запитав його — чи дасть мені редакція „Київської Старини" уповноваженне на той зїзд. Нарешті, повагавшись, я поїхав до Петербургу; там, порадившись з членами Петербурської Громади — П. Стебницьким, О. Лотоцьким та О. Русовим, — я зараз же в Канцелярії Зїзду довідався прізвища делеґатів зїзду „інородців" — Грузинів, Естів, Латишів і в перший же день познайомився з ними і ми умовились збіратися що-дня в час, коли не буває загальних зборів Зїзду. На перше наше зібраннє, крім перечислених вище національних делеґатів, прийшли Вірмени, Поляки та Фінляндець, хоч ми запрохували ще й Жидів. Але Жидів делеґатів від всяких партій було так богато, що вони перевисшали числом мало не вдвоє нас усіх „інородців", але вони ніяк не могли столкуватися між собою. Між ними були асіміляториросійські „освобожденцы", з яких пізніще витворилася „Ка-Детська (Конституційно-Демократична) Партія; були Соціял-демократи, Соціял-революціонери і націоналісти-бундовці, сіоністи і т. д. в результаті ніхто з Жидів до нас, „инородцев" не пристав.

Поляки на першому-ж засіданню „инородцем" заявили, що вони ні на яку федерацію з Росією не пристануть, бо добиваються самостійности, а тому й з нами, федералістами, не мають спільних інтересів, а Фінляндець, хоч і „самостійник", бував на всіх наших засіданнях. При обміркоwауванню майбутнього федеративного устрою Росії, між Вірменами та Грузинами виникли великі суперечки, бо Вірмени, як у нас Жиди, роскидані по всьому Кавказові і ми ледви полагожували між ними відносини. Але врешті ми гуртом виробили таку резолюцію, яку мав ухвалити зїзд.

„Признаючи повну горожанську і політичну рівноправність всіх народів, що складають Російську Державу і право кожного з них на самостійний культурно-державний розвиток, зїзд вважає необхідним, щоб ця рівноправність і право були ґарантовані основними законами держави і щоб окремим націям дано було право заснування інституцій здійсняючих свободу національно-культурного розвитку.

Признаючи з одного боку загально-політичну єдність Російської Держави, представлену загально-російським парляментом, а з другого боку, необхідність децентралізації державного правління, зїзд находить, що окремим краям і народностям в теріторіяльних границях, що опреділяє само населеннє, повинна бути дана автономія, заснована на особливім для кожного краю орґанічнім статуті, виробленим її власними установчими зборами, вибраними загальним, рівним, безпосереднім та таемним голосованнем, санкціонованим всеросійським парляментом".

Коли делеґація, по одному чоловікові від кожної нації, подала президії отсю резолюцію, то президія зпочатку знієковіла, а потім голова її Аненський сказав, що вона зовсім непотрібна, бо вже зїзд прийняв ширшу — про права націй на повне самовизначенне".

На це Грузин відповів:

— Ми просимо у вас шматок насушного хліба, а ви нам кажете: бери всю вселенну!

Коли-ж Грузин, на наступних загальних зборах вичитав нашу резолюцію і ми всі „инородці" залящали в долоні, то величезна більшість членів зїзду сиділа мовчки, хоч инші резолюції раз-у-раз оплескувала.

Тоді нам, всім „инородцям" стало ясно чого можна в будучому сподіватися від „русской демократіи".

З приводу цієї резолюції у мене була в кулуарах розмова з В. Короленком, визначним російським письменником, українського походження. Він рішучо висловлювався проти теріторіяльно-національної автономії, а стояв за широке областне самоурядуванне і за повну свободу культурно-національного розвитку.

Пізніще через сю розмову я мав неприємности, про які варт згадати. З мого справоздання про сей зїзд на зборах Демократичної Партії, один з братів Шеметів, подав у „Самостійній Україні", що вийшла 1905 року у Львові, розмову В. Короленка з „делеґатом від „Київської Старини", як зразок відношення московської демократії до українського руху, але помилково приписав Короленкові слова україножера Фальберґа. Обурений Короленко розлаяв в одеському журналі „Юг" „делеґата „Київської Старини" за неправдивий переказ його слів. Я пояснив за своїм підписом сю помилку в дразливім тоні; з результаті Короленко написав мені вибачливого листа, за те, на превеликий жаль, образилися на мене брати Шемети, яких я завжди високо цінив, як щирих та інтенсивних українських діячів.

Під кінець зїзду, що тягнувся з тиждень, я подав президії, а потім відчитав на загальних зборах резолюцію складену разом з Стебницьким, Лотоцьким та Русовим, в якій протестувалося проти виключного закону, яким забороняеться українське слово. Характерно, що ні одна петербурська ґазета не надрукувала тої резолюції, хоч всі загально-російські резолюції, винесені зїздом друкувалися цілком і тільки з якоїсь маленької ґазетки „Київська Старина" передрукувала її, але тут, на еміґрації, я не міг її знайти. Хоч я ні разу не виступав на зїзді з промовою, але моя присутність не зосталася без користи, бо з того часу у нас завязалися зносини з „инородцями", які 1906 року, заходами проф. М. Грушевського, зреалізувалися в форму Думської Фракції „Автономістів-Федералістів", під керуваннем думського посла В. Обнинського, яка перетворилася пізніще в „Союз федералістів", до якого вступили Українці, Білоруси, Литовці, Ести, Лотиші, Кавказкі народи та Москалі-федералісти, про що я росказую ширше в своему щоденнику.

Я досі з приемністю згадую час, проведений мною в товаристві „инородців", під час того зїзду журналістів. Ми багато розмовляли на своїх засіданнях і на вечерах про [illegible] життя недержавних народів Росії; мріяли про майбутній федеральний устрій її, але й побоювалися співжиття в одній державі з напів-азіятським, некультурним народом московським. Федерація з ним здавалася нам небезпечною, бо він при своїй некульнурности, разом з тим дісціплінований, звик коритися волі старшого в родині, „большака"-батька, чи старшого брата, а тому сліпо кориться всякій державній владі. Мало того, він сам почувае себе народом-господарем в Росії, бо куди він не піде, не поїде — чи у Варшаву, чи в Київ, чи в Тифліс, скрізь з ним говорять його мовою, та й все начальство, бюрократія, починаючи з царя, говорять тою самою мовою. По розумінню Москаля всі народи нижчі за нього, до всіх він ставиться з призирством: Українець у нього „хахол-дурак", Поляк — „полячишка", Фин — „чухна поганая", Кавказці — „татарва безмозглая", Жид — „паршивий" і т. д. І дійсно, московський народ уявляе з себе велику силу, своєю кількістю, північною витревалістю, стихійною дісціплінованістю та нахабством.

А „инородці" не зможуть протипоставити йому відповідної сили, бо по своїй вдачі та по культурі вони індівідуалісти та й кожний з них має свої домашні рахунки з сусідами: Українці, Білорусини та Литовці з Поляками; Прибалтійські народи — з Німцями, Вірмени з Татарами та Грузинами і т. д. Хтось завважив, — „який же московський народ некультурний, коли він витворив таку високу літературу, музику, малярство, на яких виховалися ми всі і якими захоплюється ввесь світ".

На це йому відповідали, що це не народня московська культура, а загально російська, що виросла, як роскішна квітка в теплиці на гної, що її виробляли не тільки Москалі, а й „инородці". оман російський витворив „малорос" Гоголь, музику — Білорус Глінка та Поляко-Малорос Чайковський, малярство — „малорос" Репин і т. д. А народ московський ще пробуває на первісному ступені культури, він ще не має навіть плуга, яким обробляють землю всі культурні народи, він досі оре землю „сахою", на подобу нашого одноручного рала, що не відвертає скиби (борозни), а тільки рие землю і яким у нас переганяють ріллю. У московського народу ще нема приватної власности на землю, у нього досі затрималася первісна, комунальна „общинна" власність, Мало того, у нього досі панує поліґамія, так зване „снохачество", при якому старший в родині, „большак" живе з своїми невістками, з жінками своїх синів (снохами) чоловіки яких служать в „отхожих промислах" по селиких містах, або по фабриках та копальнях на півдні Росії і мусять свій заробіток посилати своему „больzakові". А коли не схотять посилати, або схотять забрати до себе своїх жінок і відділитися від спільної родини, то „большак" може заборонити видачу їм паспортів, без яких в Росії не можна проживати і вони мусіти-муть вертатися додому, а тут „мір" (громада) на сході щей різками випарить, щоб слухались „стариков", що додержують і бережуть традиції.

А Фин додав:

— Навіть прославлену „московську баню" (паровий купіль) вони переняли у нас Финів, як і „овін", „рігу", в якій сушать вогнем снопи збіжаа.

(Дальше буде).

ПАМЯТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

—o—

Співець великий, син народа,
Він і в неволі не мовчав,
А вколо лютилась негода
І ворон сторожем літав...

— Умреш! — він кракав — і з тобою
Умре Україна твоя!
І нишком пізною добою
Сховає вас чужа земля!

— Ні, не умре! — сказала Слава,
Я роскажу його братам,
Що ніч сувора і лукава
Його убить хотіла там!

Він буде жить і вічно жити
І в світлі сонця і у тьмі,
І будуть славити і хвалити
Його раби, — колись німі!

Христя Альчевська.

„ПОСТІЙНИЙ КЛІЄНТ"

(Про Польщу в Лізі Народів).

Шведський делеґат до Ліґи Народів і член її Ради, впливовий політик і соціялістичний діяч **Ґяльмар Брантінґ,** повернувши з Женеви, висловив перед співробітником стокголмського „Соціяль-Демократен" свій погляд на працю Ліґи і на його постійного клієнта — Польщу.

За одним махом Польща була „клієнткою" аж в трох справах. Дві з них (Данціґ і Мемель) торкались пересадних домагань, а радше привілеїв на побережі Балтійського моря, а третя безправної поведінки супроти німецьких кольоністів.

В справі Данціґу Польща домагалася в данціґській пристані догідного місця на склад своїх вибухових матеріялів. А саме Польща вимагала на сю ціль острова Гольм. Та Данціґ спротивився домаганню Польщі, бо експльозія таких матеріялів могла-б загрожувати містови великими втратами. Ліґа Народів признала стійними побоювання Данціґа, згодилась, щоби через найблизших шість місяці Польща задержала старе місце, а зрештою, щоб вишукала собі нове, більше віддалене. Польща мусіла згодитись на се рішенне, та польські делеґати поробили застереження, в яких пробивалася надія, що пізнійше буде можливим одержати нові уступки. Одначе представники Анґлії і Швеції зазначили рішучо, що ся постанова не може вже ніяким чином бути змінена.

Також в справі Мемелю (Клайпеди) Польща робила трудности, хоч вона в сій справі взагалі не має права богато говорити. Для польських інтересів Мемель настільки має значіння, що являється природною пристаню для північної частини Польщі. Одначе се в рівній мірі відноситься і до теренів СРСР. Польща вимагала, щоби в портовій дирекції Мемелю засідав її представник. З тим не погодилась Ліґа Народів, а зате приняла проєкт, силою якого Мемель стає автономічною частиною Литви. Польща спротивилась такому вирішенню справи, одначе її протести не мають ніякого значіння. Яко умову ратифікації мемельської конвенції великодержави вимагали вільного транзиту для Польщі і порадили Литві, щоб не робила перепон в сій справі. Та Литва находиться в стані війни з Польщею. Позитивна деклярація Литви у справі транзиту для Польщі рівнялась би признанню польського замаху на Вильну, а цього хотять виминути Литовці. Таким чином і другу справу вирішено в некорисність Польщі, а в користь її противника.

Третю справу, справу німецьких кольоністів, теж вирішено не по лінії польських бажань. „В розвязці сеї справи — каже Брантінґ — можна завважити, що Польща вважає своє становище супроти Ради Ліґи Народів, як постійного клієнта дуже невигідним і неприємним для себе". І тому польські делеґати не мали іншого виходу, як зробити відворот. Всі кроки проти німецьких кольоністів Польща зобовязалася здержати, а на випадок виселення зобовязалася звернути їм повне відшкодовання. Се єдиний випадок, коли Польща проявила деяку дозу доброї волі. „Мабуть Польща — кінчить Брантінґ — сама завважила, що надто перетягнула струну і що через постійні неосновані свої виступи тільки шкодить своїй справі..."

„ВІДРОДЖЕННЄ" У ГАЛИЧИНІ

Серед численних нещасть, що в теперішню пору нищать нащ народ, є одне, на яке досі — на жаль — занадто мало звертають увагу. Отсе нещастє — це надмірне привязанне до спіртових напитків, або радше сказатиб: байдужність нашого народу і його провідників до справи пянства.

Уже перед війною в ріжних народів пороблено багато заходів до того, щоби просвітити як найширші маси населення про шкідливість уживання т. зв. „горячих напитків", щоби їх повчити про це, який тяжкий ворог усієї людськости — пянство. І в нас дещо зроблено в цьому напрямкови; було в нас протиалькогольне товариство „Відродженне", яке давало як найкращі надії розвитку; здавалося, що воно у співдіянню з товариствами „Просвітою" та „Укр. Педагоґічним Товариством", „Січами" й „Соколами" справді причиниться до духового, фізичного й матеріяльного піднесення народу.

Та прийшла війна й перекинула цілий порядок на світі. Знищила безліч цінних одиниць, зруйнувала цілі оселі, затроїла багатьом народам їхнє життє на довгі роки. Одним словом, через війну цілий світ попсувався. Те, що було зразком громадянської чесности, стало тепер рідким виїмком, а запанували лихі привички й обичаї, з якими прийдеться боротися ще чималий час, заки вдасться викорінити цю „повоєнну гниль".

У цьому зіпсуттю цілого світу не останню ролю грає пянство. Воно в час війни і після війни поширилося в небувалий досі спосіб. І не дивниця; війна була таким потрясеннем цілого світа, що й тут наступила „переоцінка всіх цінностий". Наші найдіяльніщі пропагатори ідей тверезости опинилися в стрілецьких окопах, там — око в око зі смертю — зачали говорити собі: „пити, чи не пити — все умрещ!" „Раз мати родила!"... Наслідок того був такий, що ці люди не знайшли в собі потрібної сили волі й покинули наш табор... Та ми їм сьогодня за це не докоряємо; „смерть" — таке страшне слово, що в його обличчі треба людину інакше оцінювати. Ми тільки стверджуємо факт, що так сталося.

Тим самим шляхом пішло багато таких, що витерпіли багато неприємних хвилин ізза непевности за своїх найблищих, або що попали в розпуку, коли війна забрала їм те, що для них було найдороще. А інчі зневірилися у все й стали такими байдужими, що дбають тільки про завтрішній день та шукають способу, як собі його уприємнити — найдешевшим коштом...

Таким чином цілий світ зробив великий крок наперед у напрямку до... пянства. І наш народ не лишився тут на останньому місці; треба тільки приглянутися до наших міст, місточок і сіл, як у нас процвітає той наліг. А коли читаємо вістки з „того боку греблі" про надзвичайний розвиток промислу... самогонки, то аж жах збірає, що з того буде. Яке поколінне виростає і яке виросте з батьків, що так до безтями кинулися пяничити!

Народне майно руйнується страшенно. Знищила його війна і всі її наслідки; хтож не памятає ще тої повени інвазій, евакуацій, реквізицій, данин, під тягарем яких стогне наш народ уже десять років? А чи хто подумав над тим, щоби відбудувати знищені житла й оселі? Ніхто! А народ не те, що власними силами того не зможе зробити але навпаки віддаючися пянству нищить останки своєї батьківщини й тратить її безповоротно.

Пора опамятатись і бодай подумати над тим, до чого йдемо!

Уже далеко до війни багато вчених — лікарів, ґіґієністів, педагогів, економістів і соціольогів — понаписувало великі томи про без огляду шкідливість уживання алькогольних напитків. Вони переконали наглядно, що алькоголь належить до найтяжчих ворогів людскости, і то з найріжнородніщих причин:

1) нищить усі частини людського тіла; робить людину хворою, непридатною до праці;

2) псує грядуче поколінне, бо діти пяниць у переважній частині бувають хорими, епілептиками, ідіотами, злодіями і т. д.;

3) гальмує нормальний розвиток дітий і молоді; спіртові напитки шкодять молодим організмам у десять разів більше, як дорослим;

4) нищить народне майно й веде до зубожіння, бо алькогольні напитки не мають у собі ніякісінької поживи, отже не можуть заступити страви;

5) відбірає людям їхню людську гідність і робить їх подібними до звірят; людина, що раз віддасться пянству, тратить свою волю і поволі падає морально все нище й нище, немаючи потім сили наново піднятися з упадку;

6) наповнює злочинцями тюрми, а хорими шпиталі; обчислено, що якби припинити вживанне гарячих напитків, то можнаби замкнути девять десятих усіх тюрем і шпиталів.

А які пянство приносить шкоди нашому народови з окрема — про це вже хіба не будемо й згадувати; нехай читач собі доспіває в душі своїй цю сумну пісоньку...

Тому то гуртох давніщих членів „Відродженне" постановив відновити діяльність того товариства і звертається отсим до всіх, кому лежить на серці добро й краще майбутнє нашого народу, з гарячим зазивом, приступити до співпраці.

Микола Чайковський.

СРІБНІ ГРОШІ НА СЕЛІ НА УКРАЇНІ

(Сільські враження).

—o—

У сельраді.

— Здрастуйте! — провітався я. — А що: село ваше знає що-небудь про нові гроші?

— Про нові? Про гроші? — підскочив голова сельради, — та це-ж у нас, можна сказати, сама ударна кампанія!

— І добре ви „вдарили" для цієї ударної кампанії?

— А як же! Все, все зробили, що тільки можна було... Ви ось погляньте, — поцупив мене за рукав до стіни голова; — бачите? осьдечки на видненькому висить проклямація: „образци звонкой монети"... Ось вам карбованчик... Ну, прямо як настоящий! Як намальований, чи то-пак, як живий! Так, неначе аж сяє тобі... Воно, звісно, срібний він — так чогож йому і не сяяти? — посміхнувся мій співпромовець. — Гарні гроші, — прицмокнув губами голова, — прямо аж дух тобі радують. А особливо, знаєте, „решка". Ви тільки придивіться: ну, прямо тобі вилита настояща старорежимська: є ободочок і віночок, і точечки... А зверху он манюпусінька зірочка приховалася та сяйвом так ласкаво: бризь! бризь!... Про совет, значить, вісточку подає... Або ось: полтинничок! І очей з нього не зводив би... Ну, прямо, як не зірветься з цієї бомажки! Аж жаль, сердешного. Йому-б оце кружляти, котитися всюди, а воно якась анахтемська рука до бомажки прицуркувала, світ білий — завязала, шляхи до людей перегородила соколикам срібнесеньким...

— Постійте, — спинив я балакучого голову, — аджеж це тільки зразки. А настоящі гроші ви бачили? Такі, знаєте, кругленькі, срібні, важненькі, ну, словом, — справжні гроші?

— У Одарки, Нечипорової жінки бачив... оно, зВвісно, може би кому другому вона й не показала. А мені показала. Правда, не при свідках, а на самоті, бо з Нечипором ми свояки... Двохгривенний, значить. Совецький... У прискриньку він у неї лежить. У схованцях... А береже! Там так береже — і не поведи, Господи!

— Та чого-ж вона береже?

— А щоб хто не вкрав! У нас уже було таке лихо. З Грицьком Нетудивbooрота така штука скоїлася. Срібні гроші він у банкові виміняв. Привіз на село ці нові срібні гроші...

— Багато?

— Та пятнадцять копійок срібних, кажу-ж я... Привіз та й давай здуру всім показувать. А народ голодний: кожному кортить з новими грошима познайомитися. — „А ну покажи, а ну покажи, Гриньку", — до нього. Допоказувався він до того, що одного вечора ці гроші у нього свиснув якийсь пройдисвіт... Грицько з горя мало волосся на собі не рвав. Бач у нього дочка на горі. Ну й думав зібрати трохи оцих грошенят срібних та на дукачі дочці подарувати, бо знаєте, за останній час геть чисто тобі обносидись!...

— Так, значить, для вашого села наша грошова реформа не новина?

— О, ні... Яка-ж це новина? Привикаємо помалу. Оце-ж для цього я і табличку — праклямацію оцю — із города привіз. Почепив на стінці та й милуємося. І не вкраде тобі ніхто і не заховає... Надежна штука! Бач, а вицяцьковані як! Тут тобі і „орел" і „решка"...

(Харківські „Вісти").

В. Чучма.